

Historia

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

Historian oppimisessa arvioinnin kohteina ovat oppimistulokset, työskentely ja koko oppimisprosessi. Tärkeä osansa arvioinnissa on itsearvioinnilla, jota toteutetaan eri muodoissa kaikissa opintojaksoissa.

Luokat 5-6

5. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika
- tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa ja kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen olennaisesti ihmisten elämään, kuten maanviljelyn syntyminen
- tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden historiassa
- esittämään muutoksille syitä.

Sisällöt

Omat juuret ja historiallinen tieto

- Oman perheen tai kotiseudun historia
- Muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen; näkökulmana Pohjois-Karjala ja Joensuu.

Esihistoriallinen aika ja ensimmäiset korkeakulttuurit

- Kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena mm. Pohjois-Karjalan ja Itä-Suomen alueella
- Maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään. Rajamuutosten vaikutukset itäsuomalaisen ihmisten elämään.

Antiikin Ateena ja Rooma

- Yhteiskunta ja kulttuuri
- Antiikin heijastuminen nykypäivään

Keskiaika

- Uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema
- Ristiretket ja katolisen ja ortodoksisen kulttuuripiirin synty
- Bysantin ja Venäjän vaikutus itäsuomalaisten ihmisten elämään
- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia.

6. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä keskiaika ja uusi aika
- tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden historiassa
- esittämään muutoksille syitä.

Sisällöt

Uuden ajan murros

- Eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: taiteen, uskonnon ja tieteen muutosten yhteys.

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

- Suomalaiset suurvallan asukkaina
- **Valinnaisia teemoja, jonka tai joiden kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:**
 - a) Jokin Euroopan ulkopuolinen kulttuuri; esimerkiksi Kiina, Islam, Etelä- ja Keski-Amerikan kulttuurit
 - b) Miten liikumis- ja kuljetusvälineet ovat kehittyneet?
 - c) Miten ihminen on sopeutunut/muokannut ympäristöään?

- d) Suomalaisen kulttuurin muotoutuminen
- e) Miten ja miksi Suomen väkiluku on kehittynyt?

Joensuun normaalikoulussa teemojen tavoitteisiin pyritään esimerkiksi

- rakentamalla yhteisiä integroivia teemoja historian avulla eri oppiaineisiin
- hyödyntämällä historian kulttuurikasvatuksellista merkitystä vierailujen ja koulun ulkopuolisen opetuksen avulla
- opiskelemalla historiaa erilaisissa oppimisympäristöissä ja käyttämällä hyväksi tietokoneavusteista opetusta, kirjastoja sekä Pohjois-Karjalan museoiden ja arkistojen materiaaleja
- käyttämällä ehyttäviä opetusmenetelmiä; kriittistä tiedon hankintaa, keskustelua, väittelyitä ja draamaa, vahvistamalla oman kulttuuri-identiteetin tervettä kehittymistä sekä oppilaiden tietoja ja arvostavaa vieraiden kulttuurien ymmärtämistä.

Historian sisällöt ja ehyttäminen aihepiireihin löytyy [taulukosta](#).

Arviointi

Kukin opintojakso arvioidaan numeroin (4–10). Kirjalliset kokeet muodostavat arvioinnin perustan. Historiallisen tiedon ymmärtämistä mitataan esimerkiksi raporteilla, esseillä ja näytelmillä, käsikirjoituksilla ja kuvallisilla tuotoksilla. Lisäksi arvioidaan oppilaan tuntityöskentelyä, johon kuuluvat tuntiaktiivisuus eli osallistuminen eri työtapojen mukaiseen työskentelyyn sekä aineeseen osoitettu kiinnostuneisuus ja harrastuneisuus.

Opettaja arvioi itsearviointikeskustelussa ja lukukausitodistuksessa oppilaan osaamista opetussuunnitelman asettamien tavoitteiden näkökulmista. Oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa käytävässä itsearviointikeskustelussa kiinnitetään huomiota oppilaan työskentely- ja tiedonhankintataitoihin.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 6. luokan päättyessä

Oppilas osaa hankkia tietoa menneisyydestä

Oppilas

- osaa erottaa faktan mielipiteestä
- osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan.

Oppilas ymmärtää historian ilmiöitä

Oppilas

- tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin, ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä
- tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta
- osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin.

Oppilas osaa käyttää historiallista tietoa

Oppilas

- osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön joidenkin toimijoiden kannalta
- tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu

Luokat 7-9

LUOKKA 7

Tavoitteet

Tavoitteena on, että oppilas oppii

- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- identifioitua omaan kotiseutunsa ja maakuntansa menneisyyden elämään
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta
- ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin
- selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä ja vaikutuksia
- arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttäen apuna historiallista muutosta koskevaa aineistoa
- analysoimaan suuria poliittisia ja taloudellisia ääriilijkeitä sekä niitä seuranneita suursotia

Sisällöt

Johonkin seitsemännen vuosiluokan sisältöalueista syvennyttään tietokoneavusteisesti. Jakson tavoitteena on opettaa oppilaita havainnollistamaan taulukkolaskentaohjelman avulla lukusarjoja ja opiskelemaan niistä, miten historiallinen tieto rakentuu. Toisena vaihtoehtona on oppia hakemaan tietoverkoista ja kirjastoista autenttisia historiallisia lähteitä ja rakentaa niistä historiallisia prosesseja.

Vapauden aate voittaa alaa

- Ranskan suuren vallankumous ja sen vaikutukset

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

- Annetaan kuva 1800-luvun Suomesta. Siinä yhteydessä käytetään esimerkkinä Joensuuta ja Pohjois-Karjalaa, samoin teollistumisessa.
- Murrosten aikaa käsiteltäessä pyritään yhteiskuntarakenteen muutoksesta ja Venäjän pyrkimyksistä saamaan konkreettinen kuva esimerkiksi museokäynnein ja ympäristöön jääneiden vaikutusten avulla. Opiskelussa käytetään runsaasti dokumenttiaineistoa ja -lähteistöä historiallisen tulkinnan välineinä.
- Suomen sota ja autonomian synty; Suomen sota Pohjois-Karjalassa
- Elämää 1800-luvun Suomessa; erityisnäkökulmana Joensuun perustaminen ja sen elämä puun ja virran kaupunkina
- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa ja Suomessa
- Kansalliset herättäjät Suomessa

Teollinen vallankumous

- teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään Euroopassa ja Suomessa
- rautateiden rakentaminen Euroopassa ja Suomessa
- perehdytään erityisesti Joensuun sahojen ja vesiliikenteen historiaan kaupungin kehityksen kannalta. Mahdollinen opintoretki Möhkön ruukille Ilomantsissa.
- siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja Venäjälle

Murrosten aika Suomessa

- sääty-yhteiskunnan mureneminen; vierailu Joensuun kulttuurihistoriallisessa museossa Carelicumissa
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa; tutustutaan paikallisen lehdistön avulla Joensuun kulttuurielämään
- Joensuun kaupungin ´kulttuuripolku´

Imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille

Euroopan haastajat

- Yhdysvaltojen synty ja laajentuminen
- Japanin uudistuminen
- Kiina 1800-luvulla

Ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset

Tavoitteet

Tavoitteena on, että oppilas oppii

- ymmärtämään länsimaisen hyvinvointiyhteiskunnan synnyn
- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta
- ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin
- selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia ja vaikutuksia
- arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttäen apuna historiallista muutosta koskevaa aineistoa
- ymmärtämään Suomen käymien sotien kytkeytymisen maailmanpoliittisiin tapahtumiin
- tulkitsemaan erilaisia kuvia ja propaganda-aineistoja

Sisällöt

Opintojakso käsittelee suuria poliittisia ja taloudellisia ääritilanteita sekä niistä seuranneita sotia. Tavoitteena on syiden ja seurausten hahmottaminen ja erilaiset historialliset tulkinnat. Oppilaan tulisi ymmärtää, että Suomen käymät sodat kytkeytyvät kiinteästi maailmanpoliittisiin tapahtumiin.

Opintojaksolla opiskellaan erityisesti kuvien ja erilaisen propaganda-aineistojen tulkintaa. Tässä yhteydessä hyödynnetään erityisen paljon Internet-sivustoja ja luodaan atk-opettajan avustuksella verkkomateriaalia jostakin opintojakson sisällöstä.

Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen ja sisällissota

- Käsitellään sisällissodan aikaa paikallisten valkoisten ja punaisten näkökulmasta
- Venäläisten asema sisällissodan aikana Joensuussa

Laman ja totalitarismin aika

- Maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- Elämää demokratioissa ja diktatuureissa
- 1930-luvun Suomi, esimerkiksi liikenteen kehitys: autoistuminen, lentoliikenne, höyrylaivaliikenne

Toisen maailmansodan aika

- Toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen
- Pohjois-Karjala toisessa maailmansodassa; mahdollinen opintoretki Ilomantsin taistelualueelle ja/tai yhteistyö Joensuun yliopiston historian laitoksen sekä veteraanijärjestöjen kanssa
- karjalaisten asema
- Uusi ulko- ja sisäpolitiikka; avautuminen itään ja länteen, esimerkkinä Pohjoismainen yhteistyö

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- Kylmä sota ja sen kriisit
- Neuvostoliiton blokin synty ja romahdus
- Transatlanttinen yhteistyö
- Maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat
- Yhdistyneet kansakunnat: perustaminen ja toiminta

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- Pax Americana
- Länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään sekä ympäristöön
- Tiedonvälityksen kehitys

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- Vaaran vuodet
- Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta: synty, rakentuminen ja ongelmat
- Elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- Informaatioteknologian nousu Suomessa
- Suomi YK:n ja EU:n jäsenenä
- Elämää Pohjois-Karjalassa

Lisäksi vuosittain toteutetaan yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

- a) Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen
- b) Kulttuuri yhteiskunnan tai aatteen heijastajana
- c) Tasa-arvoisuuden kehitys
- d) Teknologian kehitys, esimerkiksi liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys Euroopassa tai Suomessa
- e) Yhdysvaltojen tai Venäjän/Neuvostoliiton kehitys

Arviointi

Kukin opintojakso arvioidaan itsenäisesti numeroin (4–10). Arvioinnin kohteina ovat oppimistulokset, työskentely ja koko oppimisprosessi. Tärkeä osa on myös itsearviointilla, jota toteutetaan eri muodoissa opintojaksojen aikana.

Niiden lisäksi arviointiin kuuluu jatkuva, monipuolinen tuntityöskentelyn arviointi. Tuntityöskentelyä ovat muun muassa tuntiaktiivisuus eli osallistuminen eri työtapojen mukaiseen työskentelyyn sekä aineeseen osoitettu harrastuneisuus ja kiinnostus. Arvioinnin kohteena voivat olla vihkotyöt, esitelmät, kirjoitelmat, tutkielmat, ryhmätyöt sekä historiallisen osaamisen taidot, esimerkiksi tapahtumien selittäminen, väitteiden asettaminen ja testaaminen lähteiden avulla sekä erityyppisten historian lähteiden tarkastelu ja tulkinta. Historiassa käytetään mahdollisimman monipuolisia työtapoja, joissa korostuu oppilaan aktiivinen rooli.

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppilas osaa hankkia tietoa menneisyydestä

Oppilas

- osaa erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä
- pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä.

Oppilas ymmärtää historian ilmiöitä

Oppilas

- kykenee sijoittamaan opiskelemaansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen
- osaa selittää, miksi jollain elämäalueella toimittiin ennen toisin kuin nykyään
- osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia.

Oppilas osaa käyttää historiallista tietoa

Oppilas

- pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös nykYTEknologian avulla saamaansa informaatiota
- pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.